

Τόμος Δ'.

ΑΡΙΘΜ. 23—24 (95—96).

Συνδρομή, αρχομένη από 1. Ιανουαρίου και 1. Ιουλίου εκάστου έτους, εξαμήνος μόνον
και προπληρωτέα: Πανταχού φράγκ. χρ. 10 ἢ μόνα. 8.

ΕΤΟΣ Δ.

τῇ 15/27. Δεκεμβρίου. 1888.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΙΣΙΔΩΡΙΔΗΣ ΣΚΥΛΙΣΣΗΣ.

Ἐγεννήθη ἐν Σμύρνῃ ἔτει 1819 λήγοντος τοῦ Αὐγούστου μηνός, ἐκ πατρὸς μὲν Χίου, μητρὸς δὲ Σμυρναίας ἐκ τοῦ ἐκεῖ οἴκου τῶν Ὀμηριδῶν.

Νήπιον μόλις τριετής, ἐν ἔτει 1822, ἔτυχε μετὰ τῶν γονέων ἐν Χίῳ, ἐπὶ τῆς φοβερᾶς ἐκείνης καταστροφῆς τῆς νήσου, μόλις δ' ἐσώθη μετ' αὐτῶν ἐπὶ λιβυρνίδος ψαριωτικῆς, μετὰ πολυήμερον ἀνα τὰ ὄρη περιπλάνησιν. Τὰ πρῶτα γράμματα ἐδιδάχθη ἐν Κυθήροις, ἔνθα εἶχε προσφύγη μετὰ τῶν γονέων.

Ὅτε μετὰ τρία ἔτη ἐπανῆλθεν εἰς Σμύρνην, ἐμαθήτευσεν ὁ παῖς εἰς τὸ Σχολεῖον καὶ Γυμνάσιον τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς ὑπὸ τὸν Καίσαρᾶ Ἀβράμιον Ὀμηρόλην, μαθητὴν τῶν δύο Οἰκονόμων καὶ τοῦ Κούμα.

Προώρως μὲν ἀλλὰ λίαν εὐδοκίμως ἐτρέπη εἰς τὴν δημοσιογραφίαν, παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν γονέων, οἵτινες εἶχον προορίσει αὐτὸν διὰ τὸ ἐμπόριον. Πολλὰ μετέφρασεν ἔκτοτε ἐκ τοῦ γαλλικοῦ, καὶ πρῶτον τὸν Ἑτεοκλῆ καὶ Πολυνείκην (Les Frères ennemis), τραγωδίαν τοῦ Racine, μεθ' ὃ τὰ καθ' Ἡρῶ καὶ Λέανδρον τοῦ Μουσαίου ἐμμέτρως καὶ τὸν Θάνατον τοῦ Σωκράτους ὑπὸ Lamartine, ὡσαύτως ἐμμέτρως. Ἀκολούθως ἐγένετο ἄλλεπαλλήλως συντάκτης τῶν ἐφημερίδων *Μνημοσύνης*,

ΚΛΕΙΩ. ΤΟΜΟΣ Δ'.

Ι. ΙΣΙΔΩΡΙΔΗΣ ΣΚΥΛΙΣΣΗΣ.

Ἄργου καὶ Ἀμαλθείας, ἐκδιδομένων ἐν Σμύρνῃ. Εἰς τὰς ἐπιφυλλίδας τῆς τελευταίας πολλὰ ἐξέδωκε μυθιστορήματα, ἅπαντα ἐκ τοῦ γαλλικοῦ λίαν ἐπιτυχῶς μεταπεφρασμένα. Μετέβη ἔπειτα εἰς Γαλλίαν (1841—44) καὶ ἐν Παρισίοις διήκουσε ποικίλα μαθήματα, μεθ' ὃ ἐπιστρέψας εἰς Σμύρνην μετέφρασε καὶ ἐξέδωκε τὸ τότε περιλάλητον μυθιστόρημα τοῦ Sue, τὰ *Ἀπόκρυφα τῶν Παρισίων*. Ἐκ τῆς μεταφράσεως ταύτης ἐκτίσατο μεγάλην φήμην καὶ ἱκανὰ ἐπορίσθη χρήματα. Τὸ ὄνομα *Μαριάνθη*, ὅπερ οὕτως ἐξελλήνισε κατὰ τὸ Fleur-de-Marie, ἐδόθη ἔκτοτε εἰς πολλὰς κόρας Ἑλληνίδας, ὧν ὁ κ. Σκυλίσσης δύναται νὰ θεωρῆται κατὰ τι ἀνάδοχος.

Ἐκ τῆς ἐπιτυχίας τῶν ἀνωτέρω μνημονευθεισῶν μεταφράσεών του ἐνθαρρυνθεὶς προέβη εἰς μετάφρασιν τινῶν ἐκ τῶν μεγάλων μυθιστορημάτων τοῦ Alex. Dumas, καὶ συγχρόνως ἔγραψε τὸν *Ἀνθρωπον τῆς Σμύρνης* καὶ τὸ *Ἡμερολόγιον*, σάτυρας εἰς λόγον πεζὸν κατὰ τινος Βενεδίκτου Κωνσταντινίδου ἱεροκήρυκος, ὡς ἀνθρώπου ῥαδιοῦργοῦ πρὸς τοὺς κατὰ καιρὸν γυμνασιάρχας τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς, δι' ὃ καὶ ἐπετιμήθη ὑπὸ τοῦ τότε πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, προφάσει ὅτι ἐνέπαιξε τὰ θαύματα τοῦ Εὐαγγελίου, ἐπειδὴ, ἀποτεινόμενος

μενος πρὸς τὸν Βενέδικτον, ἔγραψε σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ τὰ ἐξῆς: „Ὁμολόγησε ὅτι ἦρθε τὸν κακὸν σου δαίμονα· ἐμφύσησόν με καὶ ἐμπτυσόν με ἵνα χωσθῶ εἰς τοὺς χοίρους.“ Παρεκινήθη ἀκολούθως νὰ ἐξαιτηθῇ τὴν ἄφεσιν, ἀλλ' ἀνένευσε πάντοτε ἀντιπαράτηρῶν ὅτι „γινώσκει ὁ Θεὸς τίνος τὸ πταῖσμα“.

Ἐν ἔτει 1847 ἐξέδωκε τὰ λυρικά του ποιήματα, τὰς *Στιγμάς*, ὧν τὰ πλεῖστα ἤκουσεν ἔπειτα ἀδόμενα ἐν τῷ Πανελληνίῳ, ὡς „Τοῦ πολέμου ἡμέρ' ἀνατέλλει“, „Πρωτὶ βράδῳ σ' ἐνθυμοῦμαι“ καὶ ἄλλα πολλὰ. Ἐν ἔτει 1849 ἱδρύσας τὴν *Ἐφημερίδα τῆς Σμύρνης*, πολιτικὴν καὶ φιλολογικὴν, ἐν παραρτήμασι δὲ ταύτης ἐξέδωκε νέαν σειρὰν μυθιστορημάτων ἐκ τῶν καλῶν τοῦ Sue, ὡς καὶ ἄσματα ἐρωτικά, ἐν οἷς τὰ πασίγνωστα „Ἄν ἦτο τρόπος ν' ἀνακαλύψης“, „Ποῦ νὰ ᾔναι, τί νὰ κάμνη“, „Ὡς τύχη ἄλλοπρόσ-αλλος“ κτλ. Συγχρόνως δὲ μετέφρασεν ἐμμέτρως τὸν *Ταρτοῦφον* τοῦ Molière μετενεγκὼν τὴν σκηνὴν εἰς τὸ Φανάρι τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐπομένως δὲ καὶ τοὺς καιροὺς καὶ τὰ ἦδη.

Τῷ 1855 παραιτήσας τὴν *Ἐφημερίδα τῆς Σμύρνης* εἰς χεῖρας φίλου, μετέβη εἰς Τεργέστην, ὅπου ἱδρύσας τὴν *Ἠμέραν*. Ταύτην διηύθυνε μέχρι τοῦ 1860 ἐν Τεργέστη καὶ μέχρι τοῦ 1863 ἐν Βιέννῃ, ὅτε ἐπανακάμφας εἰς Τεργέστην παρέδωκεν αὐτὴν εἰς τὸν Ἀναστάσιον Βυζάντιον, ὃν εἶχε προσλάβῃ ἀπὸ τῆς μεταβάσεώς του εἰς Βιέννην ἀντὶ τοῦ Διονυσίου Θεριανοῦ, ἱδρύσαντος ἐν Τεργέστη τὴν ἐφημερίδα *Κλειώ*. Ἐν τῇ Ἠμέρᾳ μετέφρασεν ὁ Σκυλίσσης τὸν *Δὸν Κιχώτην* καὶ τοὺς *Ἀθλίους*, πρότυπον τοῦτο μεταφραστικῆς τελειότητος. Εἶχεν ἤδη ἐπιστρέψῃ εἰς Σμύρνην ὅτε ἐξέδωκεν ἐν ἐπιφυλλίσει τῆς Ἠμέρας τὸ πασίγνωστον ποίημα „Ἕλληνας καὶ Ἑλλαδίται“. Ἐτει 1867 ἀνεχώρησεν εἰς Παρίσιους, ὅπου ἱδρύσας τὰ „*Μυρία Ὅσα*“, ἐκδιδόμενα μέχρι τῶν παρὰ μόνων τῆς κηρύξεως τοῦ γαλλογερμανικοῦ πολέμου. Τότε διέκοψε τὴν ἐκδοσὶν ταύτην καὶ μεταβάς εἰς Τεργέστην μετέφρασεν αὐτόθι ἐμμέτρως καὶ ἐξέδωκε τὸν „*Μισάνθρωπον*“ τοῦ Molière, καὶ ἅμα εἰς τὸν πεζὸν λόγον τὸν „*Φυλάργγυρον*“ τοῦ αὐτοῦ, μετὰ νέας ἐκδόσεως τοῦ „*Ταρτούφου*“ ἐπιθεωρημένης. Τὰς τρεῖς ταύτας κωμωδίας, ὡς τὰς ἀρίστας τοῦ μεγάλου κωμωδοποιοῦ ἐκείνου, εἰς ἓνα τόμον.

Ἐκτοτε ἀποκατέστη εἰς Ἀθήνας, ὅπου ἐξερευνήσας τὰς πηγὰς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς, ἐξεπόνησε μακρὸν καὶ ἀξιόλογον ἔργον, οὗτινος τὸ πρῶτον μόνον μέρος ἐξέδωκε διὰ τῆς *Ἠμέρας*. Διὰ τῆς βαθείας καὶ ἐμβριθοῦς ταύτης μελέτης ἀποδεικνύει ὁ συγγραφεὺς ὅτι ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἡμῶν μουσικὴ ἐξ ἀρχῆς μὲν ἦτο ἀποστολική, ἦτοι ἐβραϊκὴ, δαβιτικὴ λεγομένη ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων, ἀπαναινομένων τὴν ὀρφικὴν, ἦτοι τὴν ἐλληνικὴν· ἀνemieχθήσαν ὁμῶς εἰς αὐτὴν προϊόντος τοῦ χρόνου, ἐν Βυζαντίῳ, ἐλληνικά τινα μελῶδρια, καὶ τέλος, μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὴν κατέπνιξαν αἱ ἀραβικαὶ μελωδίαί, εἰσδύσασαι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν διὰ τῆς διαφθορᾶς τῆς ἀκοῆς τῶν κατοίκων, καὶ τῶν ψαλτῶν ἐπομένων.

Ἐκτοτε ὁ Σκυλίσσης ἔδωκεν εἰς παντοῖα περιοδικὰ φύλλα, ἐν Ἀθήναις τε καὶ ἀλλοῦ ἐκδιδόμενα, παντοίας διατριβᾶς, ἢ φιλογλογικὰ καὶ πολιτικοκινωνικὰ ἄρθρα, καὶ

τὸ ἡμέτερον ὡσαύτως περιοδικὸν διὰ τῆς πολυτίμου αὐτοῦ συνεργασίας πολλάκις ἐτίμησε καὶ ἐκόσμησεν.

Τελευταῖον ἐπέστησε τὴν προσοχὴν τῶν καθ' ἡμᾶς λογίων εἰς τὰ περιττὰ σημεῖα τῆς ψιλῆς καὶ τῆς βαρεῖας, ὑποβάλλων εἰς αὐτοὺς τοὺς δύο ἐπομένους κανόνας, καθ' οὓς γράφει καὶ θὰ διατελεῖ γράφων:

α'. Ὅτι πᾶν ἀρκτικὸν λέξεως φωνῆεν μὴ φέρον δασεῖαν εἶνε ψιλόν, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ψιλότης αὐτοῦ μηδὲν σημεῖον φέροντος.

β'. Ὅτι ἡ λήγουσα πάσης λέξεως μὴ ἀνακοπτομένης ὑπὸ περισπωμένης ἢ ὀξείας, ἐξ ἀνάγκης πίπτει βαρεῖα· ἐξ οὗ καὶ τὸ σημεῖον τῆς βαρεῖας ἀποβαίνει περιττόν. Ὁξύνονται δὲ ὅπουδῆποτε μόναι αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι ὅ, ἡ, οἱ κτλ. οὐ μόνον πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τῶν ἄρθρων ὅ, ἡ, οἱ, αἱ κτλ. ἀλλὰ καὶ διότι αὗται προφέρονται ὀξύτονως. (Καὶ ὄντως, ἄλλως προφέρονται τὸ *Ἡ* ἐν τῷ ἡ ἔτεκε καὶ ἄλλως ἐν τῷ ἡ τεκοῖσα κτλ.) Αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τὸ πρᾶγμα, καίπερ ὀρθὸν καὶ ἀναντίρρητον, οὔτε βλάπτει ποσῶς οὔτε μεγάλως ὠφελεῖ ὡς ὀρθογραφικόν, ὠφελεῖ ὁμῶς τὰ μέγιστα ὡς τυπογραφικόν, ἐπειδὴ ἐκ τῆς ἀπαλείψεως τῆς ψιλῆς καὶ τῆς βαρεῖας ἡ ἐλληνικὴ στοιχειοθήκη τῶν τονουμένων θὰ ἔχη ἀντὶ 114 κυψελῶν μόνον 54, ἐξ ἧς ἐλαττώσεως τὸ συνθετήριον τοῦ στοιχειοθέτου θ' ἀποκτήσῃ πτερά. Λόγος οἰκονομίας σπουδαιότατος.

Ἐκ τῶν πολλῶν ἀξιωμανημονεύτων ἐκ τοῦ βίου τοῦ ἀνδρός, ὃν ἐνταῦθα διὰ βραχέων σκιαγραφοῦμεν, ἀναφέρομεν μόνον τὸ ἐξῆς:

Ὅτε ὁ Λαμαρτίνος εἶχε παραδόσει τὴν προεδρείαν τῆς γαλλικῆς Δημοκρατίας εἰς τὸν στρατηγὸν Καβαινιναί, ἐπεχείρησε τὴν δευτέραν του περιοδεῖαν ἐν Ἀνατολῇ. Διαβάς τότε ἐκ Σμύρνης ἠρώτησεν ἂν ἐν τῇ πόλει ἔνθα ἐγεννήθη ὁ Ὅμηρος ὑπῆρχέ τις ποιητὴς Ἑλλήν. Ἄλλος τις πλὴν τοῦ Σκυλίσσης δὲν ἐκαλλιέργει κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν ἐν Σμύρνῃ τὴν ποίησιν. Ὁ Λαμαρτίνος ἐζήτησε νὰ τὸν ἴδῃ καὶ αἰφνης ὁ Σκυλίσσης ἐθεάθη τὸν τότε περιώνυμον ἐκείνον ἄνδρα παρουσιαζόμενον πρὸς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ γραμματέως τοῦ γαλλικοῦ προξενείου. Ἐζήτησεν ἐν ἀντίτυπον τοῦ *θανάτου τοῦ Σωκράτους*, ὅταν, πρῶτον τότε, ἔμαθεν ὅτι ὁ Σκυλίσσης εἶχε μεταφράσῃ τὸ ἔργον του τοῦτο, ὡς καὶ τινα ἐκ τῶν εἰς τὰς *Στιγμάς του*, μεθρημνησμένα γαλλιστί. Ὁ Ἑλλήν ποιητὴς προσέφερε τῷ Λαμαρτίνῳ τὰ αἰτηθέντα μετ' ὀλίγας ἡμέρας, προσθεὶς καὶ ὥδην πρὸς αὐτὸν

„Σ' ἔχομεν λοιπὸν, ὦ κύκνε τῆς τῶν Γάλλων Κασταλίας!“

οὕτως ἀρχομένην, καὶ μεταξὺ ἐπὶ ἄλλων διαλαμβάνουσαν ὅτι

„Ἔσται δόξα τῆς ζωῆς μου ἡ ἐπίσκεψις αὐτή.“

Ὡς πληροφορούμεθα, ὁ Σκυλίσσης καταγίνεται ἀπὸ τριῶν ἡδὴ ἐτῶν περὶ τὴν συγγραφὴν ἀξιολόγου πονήματος, ἐπιγραφομένου „*Ἠμέραι παθῶν καὶ Ἀναστάσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους*“ καὶ συγκεκριμένου ἐξ ἑννέα ἢ δέκα βιβλίων διαιρουμένων εἰς κεφάλαια. Ὁ σκελετὸς ἐπλάσθη, πολλὰ χού δὲ συνεπληρώθησαν καὶ τὰ σαρκώματα, ἀλλ' ὑπάρχει εἰσέτι ἱκανῶν ἐτῶν ἐργασία.

Εὐχόμεθα τῷ συγγραφῇ νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὸ σπουδαῖον τοῦτο ἔργον πρὸς δόξαν καὶ τιμὴν αὐτοῦ καὶ τοῦ ἔθνους ὁλοκλήρου.

